

LANGSIKTIGHET VS. TIMING

Mange mener selv at de tenker langsiktig gjennom en 'kjøp-og-hold' strategi. Men i praksis viser det seg at mange i virkeligheten praktiserer et 'holder-det-ikke-ut-lenger' system for fondskjøp og salg. (Har egen, dyrekjøpt erfaring).

En slik timing arter seg ved at en etter en lang oppgangsperiode kjøper seg inn, idet en ikke klarer å sitte på sidelinjen lenger og se på at 'alle andres' investeringer vokser. Når pilene peker nedover, uttrykkes et slikt irrasjonelt handlemønster ved at en forblir investert, inntil en ikke kan holde ut lenger å se verdiene skrumpe inn, for så å selge seg ut når verdiene er på et lavmål.

Å følge et mekanisk system for fondsinvestering, vil hindre slik handling basert på følelsesmessige reaksjoner på markedenes utvikling. Ofte viser det seg at å følge et system i det hele tatt, er lettere sagt enn gjort. Men det lar seg gjøre, og her er noen oppbyggende tips for å hjelpe psyken i så måte og øke sjansene for suksess.

KAN DET DREIE SEG OM TO 'SKOLER' ?

Mange har oppfatningen at 'timing' er en for aggressiv og risikofylt vinkling og at kjøp-og-hold er en relativt sikker måte å investere på. Andre sier det motsatte, nemlig at timing er sikrere fordi det tillater å sikre sine penger i pengemarkedet i nedgangsperioder, mens de 'langsiktige' løper større risiko ved markedeksponering også i dårlige tider.

Holdningene preges noe av tidligere erfaringer, og de som har prøvd langsiktighet i perioden opp til tidlig på 1980-tallet, heller mot timing. De som har sin investeringserfaring primært fra de gyldne 90-årene, tar det for gitt at 'ekspertenes' aksjeinvesteringer, med 5 – 10 års perspektiv, vil slå inflasjon og bankrenter med god margin.

En faktor som gjør det vanskelig å akseptere markedstiming, er tanken på ikke å være investert i enkelte perioder med kursstigning. En slik situasjon kan aldri unngås, og å akseptere dette, kan være en emosjonell utfordring. Argumentet om hva en misser ved ikke å være investert de 8 beste børsdagene i løpet av et år, er hyppig benyttet av fonds-selgere og rådgivere. Sjelden hører en dem snakke om hva en kan unngå av verdikrymping ved ikke å være inne de 8 verste børsdagene.....

FORDELER OG ULEMPER MED TIMING

Timing reduserer risikoen ved å tillate begrensning av tiden du er investert i aksjer. Effektiv beskyttelse mot å ha sittet inne i de 'store' nedturene som i 1969-70, 1973-74 og i 1987, har vist seg verdifullt.

Mange anser disse periodene for å være fjern, irrelevant historiefortelling, men en kan aldri utelukke at en ny 'stor en' kan inntreffe før vi blir pensjonister^{*)}. Timing setter deg i posisjon til å begrense slik radikal innskumping av midler, mens 'langsiktighet' ikke har snev av beskyttelse mot slike tilstander.

^{*)} I ettertid kan en bare fastslå at en ny "stor en" inntraff i årene 2000-2002 - En frisk påminnelse om markedenes iboende råhet og at slike perioder når som helst kan ramme ens oppsparte verdier.

Hver gang du foretar en omdisponering, vil du oppleve en følelse av usikkerhet; du er aldri helt sikker på at du gjør det riktige. Når et signal gis, vil du følge det eller vil du overprøve det fordi du tror det åpenbart ikke kan være fornuftig? Det er menneskelig å reagere slik, og jeg går gjennom samme tankeprosess hver gang jeg trykker på knappen for utsendelse av signaler.

Men så snart et signal er overprøvd, er en fanget; hvor lenge skal en følge egen intuisjon isteden for en timing-modell? Når markedet ikke oppfører seg som du hadde forventet, hvordan agerer du da?

TOPPER OG BUNNER

Timing nærmest garanterer at du ikke kommer inn på den absolutte bunn, og du vil ikke selge ut på eksakt topp. Men timing kan også få deg inn på toppnivå og ut på bunnen, eller inn på et høyere nivå enn når du sist gikk ut - nettopp hva du vil ikke skal skje. Slike 'tap' er ergerlige og går på følelsene løs idet de finner sted. Men dersom en holder seg til en (akseptabel) strategi over et tilstrekkelig tidsrom, vil slike situasjoner kun opptre som små forstyrrelser på en historisk kurve.

For suksess med timing, må det anvendes som en langsiktig strategi. Konflikten oppstår ved at timing krever å stadig ha et mellomkortsiktig fokus. Enkelte ganger vil du mislike valgene som blir gjort, og dette kan svekke intensjonen om å holde fast ved en strategi. Fristes en til å fravike eller modifisere handlingsmønsteret basert på kortsiktige resultater, har en redusert disiplinen, og uten disiplin blir en igjen sårbar for følelsesbaserte valg som kan lede mer i gal enn i riktig retning.

NOEN ORD OM 'KJØP-OG-HOLD' STRATEGI

Det er en gammel regel som sier at en skal realisere tap mens de er små og la gevinstposisjoner utvikle seg. Dette passer ikke inn i en 'kjøp-og-hold' definisjon, der en vil la alle investeringene stå urørt (unntatt når en en gang i blant velger å gjennomgå og eventuelt omstrukturere porteføljen). I det øyeblikket en begynner å selge fond og aksjer fordi de står med tap, er en i praksis i gang med timing. En kjøp-og-hold investor har ingen grunn til å følge med på avisenes oversikter med fondskurser. Dersom du jevnlig sparer eller har satt inn et beløp som skal stå 'urørt' til pensjonsalderen, hvorfor da bry seg med å se på daglig eller ukentlig prisutvikling?

Enkelhet

Kjøp-og-hold er ofte en engangsavgjørelse. Du overlater dine midler i nøye valgt(e) plasseringsobjekt(er), og lar det gå sin gang. Beslutningen om hvordan midlene skal disponeres blir uhyre viktig, og tidspunktet for når du tar beslutningen likeså.

En fordel med kjøp-og-hold er at det krever lite oppfølging etter at investeringene er gjort. Du trenger ikke følge med i verdipapirmarkedene eller analysere økonomiske utsikter. Du slipper å bruke tid og mental energi på å gjøre antagelser, ta stilling til utsiktene videre eller innlate deg på risikofylte beslutninger, siden du sjelden eller aldri gjør noe med investeringene dine.

Du vil være i takt med hva de fleste gjør. Siden du aldri selger posisjoner, vil du ikke bli tatt for å gjøre feildisposisjoner eller ha følelsen av å realisere tap. Over tid vil sannsynligvis den generelle markedsoppgangen kompensere for nedgangsperioder, og du vil komme ut på plussiden.

Beslutningen

Investeringsrådgivere og fondsselskaper tilbyr å tilpasse en portefølje til ens personlige holdning til risiko og tenkt tidsperspektiv. Dette er i stor grad salgsfremmende snakk og verktøy som i praksis har lite å si for verdiutviklingen. De fleste er ikke i stand til å beskrive nøyaktig hvor mye risiko de kan eller burde tolerere, selv med hjelp fra en 'rådgiver'.

Mange tror de kan tåle stor risiko i sin higen etter avkastning. Ved å overvurdere sin holdning til risiko i en besnærende situasjon sammen med en tillitsvekkende, smilende og dresskledd provisjonsselger, vil mange innlate seg på en aksjeeksponering i overkant av hva de vil være komfortabel med i dårlige tider

På den annen side kan en ta for liten risiko og ikke få med seg en etterlengtet avkastning fordi ikke stor nok andel av sparemidlene settes i aksjemarkeder. En slik begrenset eksponering kan gi trygghetsfølelse, men kan koste i form av lavere avkastning over tid.

Dette er en vanskelig balansegang og beslutning som må tas i forbindelse med inngåelse av langsiktige 'kjøp-og-hold' posisjoner.

Risiko

'Kjøp-og-hold' kan på mange måter synes som en besnærende og enkel tilnærming, men i praksis kan også det være en påkjenning dersom en da ikke har en sterk psyke;

En kan tape penger. Mye penger. Langsiktighet med en diversifisert portefølje eliminerer ikke risiko, det bare sprer den i passende, mentalt overkommelige porsjoner. Uten noen annen forsikring en diversifiseringen, kan du oppleve å måtte sitte passiv og akseptere betydelige papirtap, uten å gjøre inngrep. Selv med stor spredning mellom ulike bransjer og geografier, vil en ikke unngå betydelige tap i en mulig global økonomisk nedgangsperiode.

Dersom en ikke er beredt på å kunne se en halvering av sine investerte midler, skulle en ikke være i aksjerelaterte investeringer med en langsiktig 'kjøp-og-hold' holdning.

Stavanger, 4. februar 2001

Når det ikke går som antatt

Sjansene er alltid til stede for at en investerer, og forblir investert, i de 'gale' objektene. Det er akseptert praksis i dag at en skal investere noen prosent av inntekten hver måned med tanke på fremtiden. Hva skjer så med de posisjonene som ikke utvikler seg som forventet? Skal en, og i tilfelle når og hvor mye skal en selge ut?

Uten en filosofi eller tanke om timing, er muligheten til stede for at en kommer inn i en ond sirkel med 'holder-det-ikke-ut-lenger', følelsesbaserte beslutninger for om-disponering.